

RETTENS DOM (Femte Udvidede Afdeling)

30. april 1998*

I sag T-16/96,

Cityflyer Express Ltd, Gatwick Airport (Det Forenede Kongerige), ved advokat Charles Price, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Lucy Dupong, 14 A, rue des Bains,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Peter Oliver og Anders Jessen, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 95/466/EF af 26. juli 1995 om støtte ydet af regionen Flandern til det belgiske selskab Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV (EFT L 267, s. 49),

har

* Processprog: engelsk.

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. García-Valdecasas, og dommerne V. Tiili, J. Azizi, R. M. Moura Ramos og M. Jaeger,

justitssekretær: fuldmægtig A. Mair,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 25. september 1997,

afsagt følgende

Dom

Relevante retsregler

- 1 Artikel 92, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (herefter »traktaten«) har følgende ordlyd:

»Bortset fra de i denne traktat hjemlede undtagelser er statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.«

2 I henhold til traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), kan Kommissionen som en undtagelse hertil erklære

»c) støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrane eller økonomiske regioner, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse«,

forenelig med fællesmarkedet.

3 Kommissionen har i meddelelse 94/C 350/07, der har overskriften »Anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 og ... artikel 61 [i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde] på statsstøtte i luftfartssektoren« (EFT 1994 C 350, s. 5, herefter »retningslinjerne«), fastsat bestemmelser om statsstøtte til virksomheder i denne sektor.

4 I kapitel IV i retningslinjerne vedrørende sondringen mellem statens rolle som ejer af en virksomhed og som yder af statsstøtte til denne virksomhed anføres vedrørende lånefinansiering:

»Kommissionen vil anvende det markedsøkonomiske investorprincip til at vurdere, hvorvidt lånet er givet på normale kommercielle betingelser, og hvorvidt sådanne lån ville have kunnet opnås fra en kommerciel bank. Med hensyn til betingelserne for sådanne lån vil Kommissionen navnlig tage hensyn til både rentesatsen og den sikkerhed, der kræves for lånet. Kommissionen vil undersøge, om den givne sikkerhed er tilstrækkelig til at tilbagebetale lånet fuldt ud i tilfælde af misligholdelse, og undersøge selskabets finansielle position på det tidspunkt, lånet blev givet.

Støtteelementet vil være forskellen mellem den sats, som luftfartsselskabet ville betale på normale markedsbetingelser, og den, der rent faktisk blev betalt. I det ekstreme tilfælde, hvor der gives et lån uden sikkerhed til et selskab, som under

normale omstændigheder ikke ville være i stand til at opnå finansiering, svarer lånet rent faktisk til støtte, og Kommissionen vil vurdere sagen som sådan« (punkt 32 i retningslinjerne).

Sagsfremstilling

- 5 Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV (herefter »VLM«) er et privat luftfarts-selskab med hjemsted i Antwerpen (Belgien). Selskabet blev stiftet den 21. februar 1992 med en kapital på 10 mio. BEF. Kapitalen er efterfølgende udvidet flere gange og udgjorde ved udgangen af 1993 75 mio. BEF. I 1994 blev kapitalen forhøjet til 100 mio. BEF. Fra 1993 har selskabet drevet rutefart bl.a. mellem Antwerpen og London (London City Airport) og mellem Rotterdam og London (London City Airport).
- 6 Ruten Antwerpen-London beflyves ligeledes af Cityflyer Express Ltd (herefter »Cityflyer« eller sagsøgeren) (med afgang fra og ankomst til Gatwick Airport) og Sabena (med afgang fra og ankomst til Heathrow Airport).
- 7 Ved udgangen af 1993 var den samlede månedlige kapacitet på denne rute på ca. 22 000 til 24 000 passagerer, mens det samlede antal transporterede passagerer lå på mellem 9 000 og 10 000 passagerer pr. måned.
- 8 Den 17. december 1993 ydede regionen Flandern — uden forudgående anmeldelse til Kommissionen — VLM et rentefrit lån på 20 mio. BEF, som skulle tilbagebetales med årlige afdrag på 4 mio. BEF, første gang i det andet år.

9 Låneaftalen indeholder følgende bestemmelser:

»Artikel 1 : Voorwerp

De begunstigde verbindt zich tot de verdere uitbouw en exploitatie van meerdere Europese vliegroures.

Ter ondersteuning van deze activiteit verleent het Gewest de begunstigde een terugbetaalbaar renteloos voorschot.

...

Artikel 3 : Voorwaarden

Voor de duur van het contract is voor de vervreemding of hypothekering van onroerend en roerend patrimonium en het handelsfonds van de zaak alsook voor de vervreemding van bepaalde activa van de begunstigde vooraf instemming nodig van het Gewest.

Bij wijziging van de aandeelhoudersstructuur is vooraf de instemming van het Gewest vereist.

Het kapitaal van de onderneming mag tijdens de duur van het contract niet worden verlaagd zonder voorafgaande toestemming van het Gewest.

Indien deze voorwaarden niet worden nageleefd, is de overeenkomst onmiddellijk opzegbaar en wordt het voorschot onmiddellijk opeisbaar.

...«

[»*Artikel 1: Formål*

Låntageren forpligter sig til at fortsætte udviklingen og driften af en række europæiske flyruter.

Regionen Flandern yder med henblik på at støtte denne virksomhed låntageren et rentefrit lån, som skal tilbagebetales.

...

Artikel 3: Betingelser

I lånets løbetid kræver enhver afhændelse eller pantsætning af låntagerens løsøre, faste ejendom, goodwill og afhændelse af visse af selskabets aktiver forudgående godkendelse fra regionen Flandern.

Enhver ændring i aktionærkredsen skal på forhånd godkendes af regionen.

I lånets løbetid kan selskabets aktiekapital ikke nedsættes uden regionens forudgående godkendelse.

Efterleves disse betingelser ikke, kan låneaftalen ophæves uden varsel, og lånet kan straks kræves tilbagebetalt.

...«]

- 10 Efter at Cityflyer havde indgivet en klage, indledte Kommissionen den 16. november 1994 proceduren i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2 (EFT 1994 C 359, s. 2).
- 11 Cityflyer og British Airways fremsatte deres bemærkninger. De anmodede Kommissionen om at fastslå, at det rentefrie lån er statsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.
- 12 Den 23. januar 1995 fremsatte den belgiske regering ligeledes sine bemærkninger.
- 13 Som afslutning på proceduren vedtog Kommissionen den 26. juli 1995 beslutning 95/466/EF om støtte ydet af regionen Flandern til det belgiske selskab Vlaamse Luchttransportmaatschappij NV (herefter »den anfægtede beslutning«). Beslutningen blev meddelt den belgiske regering den 25. september 1995 og offentliggjort i EF-Tidende den 9. november 1995 (EFT L 267, s. 49).

- 14 I beslutningen fastslår Kommissionen, at det rentefrie lån, regionen Flandern har ydet VLM, omfatter ulovlige støtteelementer, da det er tildelt virksomheden i strid med traktatens artikel 93, stk. 3. Endvidere fastslås i beslutningens artikel 1, at støtteelementerne er uforenelige med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 92 og artikel 61 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter »EØS-aftalen«). Det pålægges derfor Belgien at kræve, at lånet tilskrives renter med en rentesats på 9,3% (artikel 2), og at kræve støtten tilbagebetalt svarende til en rentetilskrivning beregnet fra lånets ydelse med samme rentesats (artikel 3). Rentesatsen på 9,3% fremkommer ved, at der til basisrentesatsen på 7,3% på belgiske statsobligationer i 1994 lægges en risikopræmie på 2% (kapitel V, sidste afsnit, i den anfægtede beslutning).
- 15 Kommissionen har i kapitel V, sjette afsnit, i den anfægtede beslutning anført, at der »ikke [var] tvivl om støttekarakteren, idet ingen privat investor eller bank på normale markedsvilkår ville yde et rentefrit lån til et selskab uden at deltage i selskabets kapital, når selskabet mindre end to år efter oprettelsen er i økonomiske vanskeligheder. Det fremgår af balance og resultatopgørelse for VLM, at selskabet i det første egentlige driftsår 1993 har haft et driftstab på 13 mio. BEF. Nettotabet beløb sig i samme år til 11,52 mio. BEF, svarende til 15% af kapitalen«.
- 16 I kapitel V, syvende afsnit, i den anfægtede beslutning anføres: »Med hensyn til støttebeløbet mener Kommissionen ved anvendelse af EF-traktatens artikel 92 og 93 samt EØS-aftalens artikel 61 på statsstøtte i luftfartssektoren, at støtteelementet vil være forskellen mellem den sats, som luftfartsselskabet ville betale på normale markedsbetingelser, og den, der rent faktisk blev betalt. I det ekstreme tilfælde, hvor der gives et lån uden sikkerhed til et selskab, som under normale omstændigheder ikke ville være i stand til at opnå finansiering, svarer lånet rent faktisk til støtte, og Kommissionen vil vurdere sagen som sådan'. I nærværende tilfælde har VLM haft tab, som dog er moderate, i løbet af det første driftsår, 1993, hvilket ikke er usædvanligt på baggrund af de særlige forhold, der gør sig gældende for luftfartssektoren. Tabet har derfor ikke ved indgangen til 1994 forhindret adgang til de

finansielle markeder, så meget mere som 1993 var et vanskeligt år for hele den civile luftfart, og at der var udsigt til en generel konjunkturforbedring i 1994. Det viste sig jo faktisk, at VLM kunne nedbringe sit tab i 1994 til 8,6 mio. BEF, samtidig med at selskabet udviklede sine aktiviteter. I øvrigt har långiver en vis sikkerhed for at kunne inddrive sin fordring, da regionen Flandern mod at yde lånet kan blande sig i virksomhedens ledelse ved at stille krav om forudgående godkendelse af afhændelse eller pantsætning af en række aktiver eller af en nedsættelse af kapitalen og ændringer i aktionærkredsen. Det skal bemærkes, at ved udgangen af 1993 beløb VLM's faste aktiver sig til 7,3 mio. BEF og de finansielle aktiver til 16 mio. BEF. I løbet af 1994 blev kapitalen endnu en gang forhøjet, denne gang med et beløb på 25 mio. BEF, hvorfor aktiekapitalen nu beløber sig til 100 mio. BEF. Yderligere fremgår det dels af låneaftalens artikel 6 og 7, at den kan ophæves straks, hvis VLM ikke opfylder betingelserne i den, dels at VLM i aftalens løbetid er underlagt kontrol af det flamske fællesskabs Økonomiministerium og af den flamske Kommission for Tilsyn med Virksomheder. På dette grundlag mener Kommissionen, at støttebeløbet svarer til den rentesats, som selskabet skulle have betalt på normale markedsvilkår.«

- 17 I kapitel V, ottende afsnit, har Kommissionen fastslået, at når henses til disse aftalebestemmelser, havde VLM på markedsvilkår kunnet låne det beløb, selskabet har fået stillet til rådighed, til en rente på 9,3%.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 18 Stævningen er indleveret til Rettens Justitskontor den 1. februar 1996.

- 19 Den 15. juli 1996 indleverede VLM en interventionsbegæring, som selskabet tilbagekaldte den 29. oktober 1996.
- 20 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Udvidede Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål i retsmødet den 25. september 1997.
- 21 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:
- Den anfægtede beslutning annulleres.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.
- 22 I replikken og i retsmødet har sagsøgeren endvidere nedlagt påstand om, at der træffes afgørelse om fremlæggelse af visse dokumenter (jf. nedenfor, præmis 98, 99 og 100).
- 23 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:
- Afvisning.
 - Subsidiært frifindelse.
 - Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 24 I duplikken har Kommissionen endvidere nedlagt påstand om, at visse forhold, som sagsøgeren har fremført i replikken (jf. nedenfor, præmis 36, 37 og 38), ikke tages under påkendelse.

Formaliteten

Spørgsmålet om, hvorvidt sagen kan antages til realitetsbehandling

Parternes argumenter

- 25 Kommissionen har i svarskriftet nedlagt en afvisningspåstand med henvisning til, at sagsøgeren ikke har nogen interesse i, at den anfægtede beslutning annulleres.
- 26 Ifølge Kommissionen påstås beslutningen annulleret, for så vidt som et beløb svarende til de renter, VLM skulle have betalt på normale markedsvilkår, herved anses for statsstøtte, som er uforenelig med det fælles marked, jf. traktatens artikel 92, stk. 1, mens det efter sagsøgerens opfattelse var det lånte beløb (herefter »hovedstolen«), som udgjorde støtten. En sådan annullation, efterfulgt af en ny beslutning indeholdende et pålæg til VLM om tilbagebetaling af hele det lånte beløb, ville forbedre selskabets økonomiske situation. Med hensyn til perioden forud for meddelelsen af den anfægtede beslutning skulle VLM have betalt den for Belgien gældende referencerentesats (meddelelse fra Kommissionen vedrørende støtteordninger med regionalt sigte, EFT 1979 C 31, s. 9, punkt 14 i bilaget). Denne sats (8,34%) er lavere end den, der skal anvendes i henhold til beslutningen (9,3%). Når endvidere henses til det efterfølgende rentefald, kan VLM opnå lån til en mere fordelagtig rentesats end den, der følger af den anfægtede beslutning. Det tidspunkt, der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af renten, er tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning. Hvis man imidlertid tager hensyn til det tidspunkt, hvor Kommissionen vil skulle træffe en ny beslutning efter en annullation af den første beslutning, bliver det endnu tydeligere, at sagsøgeren ikke har nogen retlig interesse, idet renten er faldet yderligere.

- 27 Endvidere har Kommissionen anført, at når en annullation medfører en forbedring af støttemodtagerens stilling, har konkurrenterne, uanset om de måtte være umiddelbart og individuelt berørt, ingen retligt interesse i at anlægge sag, hvorfor søgsmålet må afvises (Domstolens dom af 14.12.1962, forenede sager 5/62-11/62, 13/62, 14/62 og 15/62, San Michele m.fl. mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 357, org. ref.: Rec. s. 859, af 16.12.1963, sag 14/63, Forges de Clabecq mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 453, org. ref.: Rec. s. 719, og af 1.7.1976, sag 58/75, Sergy mod Kommissionen, Sml. s. 1139, præmis 5, samt Rettens dom af 16.12.1993, sag T-58/92, Moat mod Kommissionen, Sml. II, s. 1443, præmis 32).
- 28 Sagsøgeren har anført, at selskabet har en retlig interesse, når det er godtgjort, at den anfægtede beslutning berører det umiddelbart og individuelt. Selskabet befinder sig i nøjagtig samme situation som sagsøgerne i sagen Cofaz m.fl. mod Kommissionen (Domstolens dom af 28.1.1986, sag 169/84, Sml. s. 391, præmis 25, jf. også Rettens dom af 5.6.1996, sag T-398/94, Kahn Schcepvaart mod Kommissionen, Sml. II, s. 477, præmis 37 og 42).
- 29 Endvidere har sagsøgeren anført, at Kommissionens argumentation har som udgangspunkt, at VLM kunne opnå en finansiering, og der ses herved bort fra, at VLM efter sagsøgerens opfattelse ikke kunne have opnået en sådan finansiering uden sikkerhed på det tidspunkt, hvor lånet blevet ydet.

Rettens bemærkninger

- 30 Spørgsmålet om, hvorvidt et annullationssøgsmål kan antages til realitetsbehandling, må vurderes ud fra sagsøgerens retlige interesse i at anlægge sag på tidspunktet for sagsanlægget (jf. i denne retning de ovenfor i præmis 27 nævnte domme i sagen Forges de Clabecq mod Den Høje Myndighed og i sagen Moat mod Kommissionen, præmis 32). Denne interesse kan ikke vurderes på grundlag af et fremtidigt eller hypotetisk forhold (jf. i denne retning Domstolens dom af 21.1.1987, sag 204/85, Stroghili mod Revisionsretten, Sml. s. 389, præmis 11).

- 31 Kommissionens opfattelse tager udgangspunkt i den dobbelte forudsætning, at den anfægtede beslutning annulleres af de af sagsøgeren anførte grunde, og at VLM opnår en ny finansiering ved et kreditinstitut. Ifølge Kommissionen har sagsøgeren, såfremt begge forudsætninger er opfyldt, ikke retlig interesse i at anlægge sag, idet VLM's økonomiske situation vil blive bedre på grund af rentefaldet efter vedtagelsen af den anfægtede beslutning.
- 32 I nærværende sag har sagsøgeren af de grunde, selskabet har anført, en allerede eksisterende beskyttelsesværdig interesse i, at den anfægtede beslutning annulleres. Selv om Kommissionen bliver forpligtet til at vedtage en beslutning med det af sagsøgeren ønskede indhold, er muligheden for, at VLM opnår en finansiering på bedre vilkår end dem, der er fastsat i beslutningen, af rent hypotetisk karakter og kan derfor ikke indgå i vurderingen af, om sagen skal antages til realitetsbehandling.
- 33 Hertil kommer, at selv om det antages, at VLM på grund af rentefaldet i dag vil kunne låne til en rente på under de 9,3%, der er lagt til grund i den anfægtede beslutning, består denne mulighed, uanset om beslutningen eventuelt annulleres. Det er højst usandsynligt, at regionen Flandern skulle kunne afslå, at VLM kan indfri lånet før tiden, hvis selskabet dermed ville kunne låne på bedre vilkår hos et kreditinstitut.
- 34 Da den anfægtede beslutning kan påvirke sagsøgerens konkurrencemæssige stilling negativt, har selskabet en retlig interesse i at anlægge sag.
- 35 Afvisningspåstanden kan herefter ikke tages til følge.

Spørgsmålet om, hvorvidt visse forhold, der er påberåbt i replikken, kan tages under påkendelse

Parternes argumenter

- 36 Kommissionen har ligeledes nedlagt påstand om, at visse forhold, som sagsøgeren har påberåbt sig i replikken, ikke tages under påkendelse. For det første er disse forhold ikke blevet påberåbt under den administrative procedure (dom af 14.9.1994, forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4103, præmis 31), og for det andet er de dels påberåbt for sent, dels har de ingen betydning for lovligheden af den anfægtede beslutning.
- 37 Afvisningspåstanden angår de betragtninger, sagsøgeren har fremført, dels for så vidt angår den tid, der medgik, inden de belgiske myndigheder på Kommissionens anmodning fremlagde en kopi af låneaftalen, dels for så vidt angår det forhold, at de belgiske myndigheder anså lånet for en investering. Det første forhold er ifølge Kommissionen uden betydning for de anbringender, der er fremført under nærværende sag. Det andet forhold er ikke uforeneligt med Kommissionens vurdering af, at der i transaktionen er et støtteelement.
- 38 Afvisningspåstanden angår endvidere en begæring om, at det fastslås, at den første ydelse på lånet er betalt som forudsat i aftalen. Denne begæring rejser ifølge Kommissionen spørgsmål vedrørende forhold, som ligger efter den anfægtede beslutning, og har derfor ikke betydning for vurderingen af gyldigheden heraf.

Retten's bemærkninger

- 39 Hvad indledningsvis angår argumentet om, at de omhandlede forhold ikke kan tages under påkendelse, fordi de ikke har været påberåbt under den administrative procedure, bemærkes, at der i forbindelse med statsstøtte ikke er nogen bestemmelse, der gør en umiddelbart og individuelt berørt persons ret til at anfægte en

retsakt, der er stilet til tredjemand, betinget af, at alle de i stævningen anførte klagepunkter har været rejst under den administrative procedure. I mangel af en sådan bestemmelse kan vedkommendes søgsmålsret ikke begrænses alene med henvisning til, at denne person under den administrative procedure kunne have kommenteret en vurdering, der blev meddelt ved indledningen af proceduren i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2, og som er gentaget i beslutningen, men ikke har gjort det (Rettens dom af 12.12.1996, sag T-380/94, AIUFFASS og AKT mod Kommissionen, Sml. II, s. 2169, præmis 64).

- 40 De øvrige argumenter, Kommissionen har fremført, er uden betydning. Med henblik på at tilskynde Retten til at søge sagen yderligere oplyst har sagsøgeren fremført de omhandlede forhold i forbindelse med en gennemgang af sagens faktiske omstændigheder, og selskabet har ikke i denne forbindelse ændret sine påstande eller fremført nye anbringender.
- 41 Under disse omstændigheder kan der ikke gives medhold i påstanden om, at de ovenfor i præmis 37 og 38 nævnte forhold, som sagsøgeren har påberåbt sig i replikken, ikke tages under påkendelse.

Realiteten

- 42 Sagsøgeren har til støtte for påstandene fremført tre anbringender:

— tilsidesættelse af traktatens artikel 92, stk. 1

— tilsidesættelse af begrundelsespligten i traktatens artikel 190

— åbenbart urigtige skøn.

Det første anbringende om tilsidesættelse af traktatens artikel 92, stk. 1

Parternes argumenter

- 43 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen har tilsidesat traktatens artikel 92 ved kun at anse et beløb svarende til de renter, VLM skulle have betalt på normale markedsvilkår, og ikke hovedstolen for støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.
- 44 Ifølge sagsøgeren har Domstolen fastslået, at det principielt må undersøges, hvorledes en privat investor normalt ville have handlet i forhold til en tilsvarende transaktion (Domstolens domme af 10.7.1986, sag 234/84, Belgien mod Kommissionen, Sml. s. 2263, præmis 14, og sag 40/85, Belgien mod Kommissionen, Sml. s. 2321, præmis 13, dom af 21.3.1990, sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 959, præmis 26, og af 3.10.1991, sag C-261/89, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4437, præmis 8).
- 45 Dette princip finder anvendelse, uanset om der er tale om en kapitalinteresse eller et lån (Domstolens dom af 14.11.1984, sag 323/82, Intermills mod Kommissionen, Sml. s. 3809, præmis 31, og den i foregående præmis nævnte dom i sag 40/85, Belgien mod Kommissionen). I modsat fald ville medlemsstaterne ulovligt kunne finansiere virksomheder ved lån i stedet for kapitalindskud.
- 46 I forbindelse med ydelse af et lån indebærer dette princip, at det må undersøges, om en privat investor ville have ydet lånet til vedkommende på de betingelser, hvorpå lånet faktisk er blevet ydet. Hvis det ikke er tilfældet, må hovedstolen anses for støtte.

- 47 Efter sagsøgerens opfattelse har Kommissionen foretaget en forkert anvendelse af princippet om, at det skal undersøges, hvorledes en privat investor normalt ville have handlet i forhold til en tilsvarende transaktion, i forbindelse med vurderingen af, om lånet måtte anses for støtte. I stedet for at undersøge, om en privat investor ville have ydet lånet på de betingelser, hvorpå det faktisk blev ydet, undersøgte Kommissionen, om en investor ville have ydet lånet, forudsat at renten var på 9,3%. Kommissionen fastslog, at en investor ville have ydet det omhandlede lån til denne rentesats, og udledte fejlagtigt heraf, at støtten var begrænset til de ikke-betalte renter.
- 48 Ifølge sagsøgeren medfører Kommissionens fortolkning, at traktatens artikel 92, stk. 1, anvendes forskelligt afhængigt af, om støtten ydes som et lån eller som et kapitalindskud (jf. Kommissionens beslutning 94/662/EF af 27.7.1994 om CDC-Participations' tegning af obligationslån emitteret af Air France, EFT L 258, s. 26), hvilket er ulovligt.
- 49 Kommissionen har anført, at anbringendet må forkastes. Efter Kommissionens opfattelse kan det af sagsøgeren foreslåede kriterium ikke anvendes, idet der her ved bortses fra de forstyrrelser, støtteforanstaltningen medfører.

Rettens bemærkninger

- 50 Formålet med traktatens artikel 92 er at sikre, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes [traktatens artikel 3, litra g)]. Forbuddet i traktatens artikel 92, stk. 1, omfatter statsstøtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstater.
- 51 Det kriterium, som skal anvendes for at afgøre, om en statslig foranstaltning udgør støtte, der fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirker samhandelen mellem medlemsstater som omhandlet i denne bestemmelse, og som

er nævnt i den anfægtede beslutning, vedrører virksomhedens muligheder for at rejse de pågældende beløb på kapitalmarkedet (Domstolens ovenfor i præmis 44 nævnte dom af 21.3.1990, Belgien mod Kommissionen, præmis 26). Navnlig må det undersøges, om en privat investor ville have gennemført transaktionen på de samme vilkår, og hvis det ikke er tilfældet, må det undersøges, på hvilke vilkår transaktionen kunne være gennemført.

- 52 I nærværende sag har Kommissionen fastslået, at VLM på tidspunktet for lånets ydelse kunne have lånt 20 mio. BEF på kapitalmarkedet til en rente på 9,3% (kapitel V, sidste afsnit, i den anfægtede beslutning). Det er således Kommissionens opfattelse, at lånet ikke fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene og påvirke samhandelen mellem medlemsstater, såfremt denne rentesats anvendes på lånet.
- 53 Såfremt denne vurdering er korrekt, hvilket vil blive undersøgt nedenfor i præmis 85 og 88-91 i forbindelse med gennemgangen af det tredje anbringende, falder lånet dermed uden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 92, stk. 1, såfremt der for lånet gælder den nævnte rente. Kommissionen har derfor med rette lagt til grund, at kun forskellen mellem de renter, der skulle have været betalt, såfremt denne rentesats var blevet anvendt, og de renter, der faktisk blev betalt, skulle anses for statsstøtte i henhold til den nævnte bestemmelse.
- 54 Anvendelsen af det ovenfor fastlagte kriterium vedrørende en privat investor indebærer ligeledes, at Kommissionen under iagttagelse af proportionalitetsprincippet kan fastsætte, hvilke foranstaltninger der skal træffes i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2, for at fjerne den konkurrencefordrejende virkning og genoprette tilstanden forud for udbetalingen af den ulovlige støtte (jf. i denne retning Rettens dom af 8.6.1995, sag T-459/93, Siemens mod Kommissionen, Sml. II, s. 1675, præmis 96-102). Selv om der ikke kan foretages en principiel sondring alt efter, om støtten ydes i form af lån eller i form af kapitalindskud (den ovenfor i præmis 45

nævnte dom i sagen Intermills mod Kommissionen, præmis 31), kan anvendelsen af kriteriet vedrørende en privat investor på samme måde i begge tilfælde imidlertid indebære, at der på grund af proportionalitetsprincippet må træffes forskellige foranstaltninger for at fjerne den konkurrencefordrejende virkning og genoprette tilstanden forud for udbetalingen af den ulovlige støtte.

- 55 Proportionalitetsprincippet indebærer, at der skal vedtages de nødvendige foranstaltninger for at sikre en sund konkurrence på det indre marked, der i mindst muligt omfang er til hinder for en harmonisk og afbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed i Fællesskabet som helhed (traktatens artikel 2). Hvis man følger sagsøgerens opfattelse, vil dette princip imidlertid blive tilsidesat.
- 56 Da et beløb, som indskydes i en virksomhed, varigt overføres til denne, mens et lån, der skal tilbagebetales, kun midlertidigt stilles til virksomhedens rådighed, indebærer proportionalitetsprincippet, at der som udgangspunkt skal træffes forskellige foranstaltninger i de to tilfælde. Med hensyn til et kapitalindskud kan Kommissionen fastslå, at fjernelsen af den ydede fordel nødvendiggør, at kapitalindskuddet tilbagebetales. Hvad derimod angår et lån kan Kommissionen, hvis den konkurrencemæssige fordel består i, at der er indrømmet en favørrente, og ikke i værdien af selve den kapital, der er stillet til rådighed, i stedet for at kræve hele hovedstolen tilbagebetalt bestemme, at der skal anvendes den rentesats, som ville være blevet anvendt på normale markedsvilkår, og at forskellen mellem den rente, der på sådanne vilkår ville være blevet betalt, og den rente, der faktisk er betalt på grundlag af favørrenten, skal tilbagebetales.
- 57 Endvidere indebærer sagsøgerens opfattelse, at sondringen i retningslinjerne mellem de normale tilfælde, hvor støtten må anses for at udgøre renteforskellen, og undtagelsestilfældene, hvor støtten svarer til hovedstolen, ikke ville have nogen effektiv virkning. Det bemærkes i denne forbindelse, at Kommissionen kan pålægge sig selv retningslinjer for udøvelsen af sine skønsmæssige beføjelser ved retsakter såsom de i sagen omhandlede retningslinjer, såfremt de indeholder

bestemmelser, der angiver den politik, som institutionen vil følge, og de ikke afviger fra traktatens bestemmelser (Domstolens dom af 24.3.1993, sag C-313/90, CIRFS m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1125, præmis 34 og 36, og den ovenfor i præmis 39 nævnte dom i sagen AIUFFASS og AKT mod Kommissionen, præmis 57, jf. endvidere Rettens dom af 5.11.1997, sag T-149/95, Ducros mod Kommissionen, Sml. II, s. 2031, præmis 61). Sagsøgeren har ikke påvist, at retningslinjerne afviger fra traktaten.

- 58 Anbringendet må herefter forkastes.

Det andet anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten i traktatens artikel 190

Parternes argumenter

- 59 Sagsøgeren har anført, at begrundelsen for den anfægtede beslutning er usammenhængende, uklar og tvetydig, og er behæftet med fejl, ligesom der ikke i tilstrækkeligt omfang tages stilling til de argumenter, sagsøgeren fremførte under den administrative procedure.
- 60 Endvidere har Kommissionen ifølge sagsøgeren med urette undladt at give selskabet lejlighed til at kommentere de belgiske myndigheders forklaringer, således at selskabet kunne imødegå deres argumentation. Kommissionen har tilsidesat pligten til at gennemføre en kontradiktorisk sagsbehandling over for klageren, således at begrundelsen ikke opfylder de betingelser, Retten har opstillet i dom af 28. september 1995 i sag T-95/94, Sytraval et Brink's France mod Kommissionen (Sml. II, s. 2651).
- 61 Begrundelsespligten er mere omfattende, når klageren som i dette tilfælde ikke er adressat for de beslutninger, der træffes efter reglerne om statsstøtte.

- 62 Endelig har sagsøgeren anført, at Fællesskabets retsinstansers prøvelsesret ikke er begrænset til kun at kunne udøves af hensyn til sagsøgeren, men den kan ligeledes udøves af hensyn til Fællesskabet. Fællesskabet har interesse i, at Kommissionen ikke træffer beslutninger vedrørende statsstøtte på grundlag af ukorrekte oplysninger og ikke anlægger åbenbart urigtige skøn. Pligten til i visse tilfælde at rådføre sig med klageren har netop til formål at begrænse denne risiko.
- 63 Kommissionen har anført, at anbringendet må forkastes. Den anfægtede beslutning opfylder kravene i traktatens artikel 190, og det følger på ingen måde af reglerne i traktatens artikel 93, stk. 2, at Kommissionen skal indlede en dialog med berørte udenforstående virksomheder vedrørende de oplysninger, de nationale myndigheder har fremsendt, eller fremsende kopi af de dokumenter, der er indsamlet i forbindelse med undersøgelsen.

Rettens bemærkninger

- 64 Efter fast retspraksis skal den begrundelse, som kræves i henhold til traktatens artikel 190, klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den fællesskabsmyndighed, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, dels således at de berørte kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, for at de kan varetage deres interesser, dels således at Fællesskabets retsinstanser kan udøve deres prøvelsesret (Rettens dom af 18.9.1995, sag T-471/93, Tiercé Ladbroke mod Kommissionen, Sml. II, s. 2537, præmis 29, og den dér citerede retspraksis, og af 24.4.1996, forenede sager T-551/93, T-231/94 — T-234/94, Industrias Pesqueras Campos m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 247, præmis 140, og den dér citerede retspraksis).
- 65 Det kræves imidlertid ikke, at begrundelsen skal angive alle de relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om begrundelsen for en retsakt opfylder kravene i traktatens artikel 190, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes i forhold til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (Domstolens dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 86, og

af 15.5.1997, sag C-278/95 P, Siemens mod Kommissionen, Sml. I, s. 2507, præmis 17, Rettens dom af 22.10.1996, sag T-266/94, Skibsværftsforeningen m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1399, præmis 230). Kommissionen er ikke forpligtet til i begrundelsen for beslutninger, som den må træffe for at sikre anvendelsen af konkurrencereglerne, at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte har fremført for den. Det er tilstrækkeligt, at den redegør for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende med henblik på beslutningens konklusion (Rettens dom af 24.1.1992, sag T-44/90, La Cinq mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 41, og den dér citerede retspraksis, og den ovenfor i præmis 43 nævnte dom af 8.6.1995 i sagen Siemens mod Kommissionen, præmis 31).

- 66 Med hensyn til, om en foranstaltning skal anses for støtte, indebærer dette princip, at det skal angives, af hvilke grunde Kommissionen anser den omhandlede støtteforanstaltning for at falde inden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 92, stk. 1.
- 67 Det må i nærværende sag undersøges, om begrundelsen klart og utvetydigt angiver de betragtninger, som Kommissionen har lagt til grund, og hvorefter kun forskellen mellem de renter, VLM skulle have betalt på normale markedsvilkår, og de renter, selskabet faktisk har betalt, er en støtteforanstaltning som omhandlet i traktatens artikel 92, stk. 1.
- 68 Det bemærkes i denne forbindelse, at begrundelsen i kapitel V, sjette, syvende og ottende afsnit, i den anfægtede beslutning (jf. ovenfor, præmis 15, 16 og 17) opfylder kravene i traktatens artikel 190, idet sagsøgeren heraf kan udlede, hvilke betragtninger Kommissionen har lagt til grund, og Fællesskabets retsinstanser kan udøve deres prøvelsesret. Navnlig fremgår det tydeligt heraf, hvorfor Kommissionen fandt, at VLM på grundlag af selskabets økonomiske situation og bestemmelserne i låneaftalen, hvorefter der tilkommer regionen Flandern visse rettigheder i forbindelse med dispositioner over selskabets aktiver, på normale markedsvilkår kunne have opnået et lån på 20 mio. BEF til markedsrenten (i dette tilfælde 9,3%). Det fremgår ligeledes utvetydigt, at der er en forbindelse med denne konstatering og det forhold, at kun de ikke-betalte renter må anses for støtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1.

- 69 Endelig kan Retten ikke tiltræde sagsøgerens argument om, at Kommissionen har tilsidesat sin forpligtelse til i visse tilfælde at gennemføre en kontradiktorisk sagsbehandling over for klageren, således som selskabet har anført med henvisning til den ovenfor i præmis 60 nævnte dom i sagen Sytraval og Brink's France mod Kommissionen (præmis 78). Kommissionen kunne således i dette tilfælde på grundlag af de bemærkninger, den modtog fra berørte udenforstående virksomheder, herunder sagsøgeren, i tilstrækkeligt omfang begrunde sin vurdering af den foranstaltning, som klageren anså for statsstøtte.
- 70 Sagsøgerens og de belgiske myndigheders holdninger var forskellige, navnlig med hensyn til anvendelsen af det markedsøkonomiske investorkriterium, men ikke med hensyn til de faktiske omstændigheder (jf. kapitel II og III i den anfægtede beslutning). Det er ikke nødvendigt at tage stilling til, om forpligtelsen til at gennemføre en kontradiktorisk sagsbehandling over for klageren i visse tilfælde indebærer en forpligtelse til at fremsende en kopi af bemærkningerne fra den medlemsstat, beslutningen er rettet til, til klageren, men selv om det antages, at der gælder en sådan forpligtelse, kunne Kommissionen begrunde, hvorledes den efter traktatens artikel 92, stk. 1, vurderede foranstaltningen, uden at fremsende en kopi af bemærkningerne.
- 71 Det andet anbringende må herefter forkastes.

Det tredje anbringende om åbenbart urigtige skøn

- 72 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen har anlagt åbenbart urigtige skøn ved ikke at anse hovedstolen for støtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1. De urigtige skøn vedrører fire forhold: VLM's økonomiske situation, vurderingen af garantier og sikkerheder, spørgsmålet om, hvorvidt lånet var vederlagsfrit, og lånets usædvanlige karakter. Når henses til, at der var en alvorlig risiko for, at lånet ikke blev tilbagebetalt, at der ikke var stillet sikkerhed herfor, og at lånet var af usædvanlig karakter og vederlagsfrit, skulle det i det hele have været anset for støtte.

VLM's økonomiske situation

— Parternes argumenter

- 73 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen ikke har underbygget sin vurdering af, at VLM's tab var forholdsvis beskedne og ikke var til hinder for, at selskabet kunne opnå lån på finansmarkedet. Kommissionen burde ved vedtagelsen af den anfægtede beslutning have taget hensyn til, at VLM's tab ikke var faldet til 8,6 mio. BEF i 1994 (kapitel V, syvende afsnit, i den anfægtede beslutning), men var tre gange højere. Det fremgår således af VLM's årsregnskab, at selskabet i 1992, der var det første driftsår, havde et lille overskud på 340 541 BEF, i 1993 et tab på 11 523 927 BEF og i 1994 et yderligere tab på 27 538 000 BEF, således at tabene var på i alt 39 021 000 BEF, svarende til 40% af kapitalen. Ved udgangen af 1993 var tabene på 11 483 000 BEF, svarende til ca. 15% af kapitalen. Ved udgangen af 1994 var forholdet mellem gæld og egenkapital i VLM på ca. 144%. Endelig viser det forhold, at VLM ikke havde langfristet gæld, at selskabet ingen finansieringsmuligheder havde på det private marked.
- 74 Sagsøgeren har ligeledes anført, at Kommissionen ikke har taget hensyn til VLM's forretningsmæssige situation på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning. Denne situation forværredes, idet de samlede tab pr. 31. december 1995 androg 86 192 000 BEF, svarende til 57% af kapitalen, og omsætningen faldt.
- 75 Kommissionen har anført, at dette argument må forkastes, idet VLM's tab og de generelle udsigter for branchen for 1994 var af en sådan karakter, at VLM på tidspunktet for ydelsen af den omhandlede lån kunne have opnået et tilsvarende lån på finansmarkederne.

— Rettens bemærkninger

- 76 For så vidt sagsøgeren gør gældende, at VLM's tab var tre gange større end 8,6 mio. BEF i 1994, hvilket er det tab, der anføres i kapitel V, syvende afsnit, i den anfægtede beslutning, bemærkes, at lovligheden af beslutningen må vurderes på grundlag af, hvilken holdning en privat investor på dette tidspunkt og på normale markedsvilkår ville have indtaget på grundlag af de foreliggende oplysninger og udsigterne på dette tidspunkt. Det forhold, at VLM's tab i 1994 var næsten tre gange højere end skønnet i den anfægtede beslutning, har kun indflydelse på lovligheden af beslutningen, hvis det er åbenbart, at en privat investor ville have vurderet, at VLM's tab ville overstige dette skøn.
- 77 Det fremgår af den anfægtede beslutning (kapitel V, syvende afsnit, fjerde punktum in fine), at Kommissionen har bedømt sagen ud fra den synsvinkel, en privat investor ville have anlagt, såfremt han på tidspunktet for ydelsen af lånet skulle have vurderet den forventede udvikling i 1994 (jf. ovenfor, præmis 16).
- 78 Sagsøgeren har ikke godtgjort, at Kommissionen i denne forbindelse har anlagt et åbenbart urigtigt skøn.
- 79 Sagsøgeren har heller ikke godtgjort, at det forhold, at VLM's tab ved udgangen af 1993 udgjorde ca. 15% af selskabskapitalen, var til hinder for, at selskabet på normale markedsvilkår kunne opnå det omhandlede lån til en rente på 9,3%.

- 80 Endelig har sagsøgeren ikke godtgjort, at det forhold, at VLM ikke havde langfristet gæld, skyldtes, at selskabet ikke kunne opnå finansiering på markedet.

Manglende garanti eller sikkerhedsstillelse

— Parternes argumenter

- 81 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen anlægger et åbenbart urigtigt skøn, når den anser regionen Flandern's ret til at nægte VLM adgang til at gennemføre ændringer i sin aktionærkreds eller til at sælge eller belåne løsøre og fast ejendom, goodwill og visse andre aktiver for en sikkerhedsstillelse (kapitel IV, andet afsnit, i den anfægtede beslutning). Denne ret giver således ikke regionen Flandern mulighed for at realisere VLM's aktiver i tilfælde af selskabets insolvens eller likvidation. Endvidere kan retten ikke gøres gældende over for andre fordringshavere. Retten svarer derfor på ingen måde til en panteret, som ethvert kreditinstitut ville have krævet i mangel af tilstrækkelig personlig sikkerhed. Endvidere følger denne ret allerede af belgisk lovgivning og er uafhængig af bestemmelserne i låneaftalen. Det er endelig fejlagtigt, når Kommissionen antager, at regionen Flandern i kraft af denne ret kan blande sig i VLM's ledelse.

- 82 Kommissionen har henvist til, at den har fastslået, at långiver havde en »vis sikkerhed for at kunne inddrive sin fordring« (kapitel V, syvende afsnit, i den anfægtede beslutning) på grund af de negative forpligtelser, der i aftalen er pålagt låntager.

— Rettens bemærkninger

- 83 Selv om det antages, at Kommissionen — således som sagsøgeren har gjort gældende — med urette lagde til grund, at regionen Flandern havde en »vis sikkerhed for at kunne inddrive sin fordring«, kan dette forhold ikke medføre, at beslutningen er ugyldig.

- 84 Da Kommissionen havde fastslået, at VLM på grund af bestemmelserne i låneaftalen, hvorefter regionen Flandern havde ret til at nægte selskabet at sælge eller pantsætte sine aktiver, på normale markedsvilkår kunne opnå et lån til markedsrenten (i dette tilfælde 9,3%), fulgte det ikke af retningslinjerne (punkt 32), at hovedstolen i henhold til låneaftalen skulle anses for et tilskud.
- 85 De forhold, sagsøgeren har påberåbt sig med henblik på at anfægte Kommissionens vurdering, kan ikke ændre ved, at VLM sandsynligvis kunne have lånt 20 mio. BEF til en rente på 9,3% på det tidspunkt, hvor det omhandlede lån blev ydet. Det er sandsynligt, at VLM kunne have opnået et sådant lån til trods for, at långiveren ikke fik en sikkerhed, der gjorde det muligt at realisere VLM's aktiver, og at selskabets tab androg ca. 15% af selskabskapitalen, når bl.a. henses til, at det er sædvanligt, at et luftfartsselskab har tab i de første driftsår, og til de gode udsigter for konjunkturerne i denne branche på det pågældende tidspunkt.

Vederlagsfrit lån

— Parternes argumenter

- 86 Sagsøgeren har anført, at lånet udgjorde et tilskud, idet det var vederlagsfrit. Den anfægtede beslutning er i modstrid med den ovenfor i præmis 48 nævnte beslutning 94/662 af 27. juli 1994, hvori visse efterstillede værdipapirer blev anset for et indskud i egenkapitalen, og hele det udbetalte beløb blev krævet tilbagebetalt.
- 87 Ifølge Kommissionen må denne argumentation forkastes.

— Rettens bemærkninger

- 88 Ifølge retningslinjerne skulle hovedstolen kun have været anset for statsstøtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1, hvis VLM ikke havde kunnet opnå finansiering på det private marked, uanset til hvilken rente (jf. ovenfor, præmis 4).
- 89 Da hovedstolen efter låneaftalen skulle tilbagebetales, og da Kommissionen havde fastslået, at VLM på normale markedsvilkår havde kunnet opnå det omhandlede lån til markedsrenten (i dette tilfælde 9,3%), kan lånet kun anses for et tilskud, hvis det er godtgjort, at den sidstnævnte vurdering er forkert.
- 90 De af sagsøgeren påberåbte forhold ændrer imidlertid ikke ved, at VLM — således som Kommissionen fastslog — under de foreliggende omstændigheder sandsynligvis ville have kunnet opnå et lån på 20 mio. BEF til en rente på 9,3% (jf. ovenfor, præmis 85).
- 91 Det er i øvrigt ikke relevant at henvise til den ovenfor i præmis 48 nævnte beslutning 94/662 af 27. juli 1994. Denne sag vedrørte således ikke et lån, men derimod en statslig virksomheds (CDC-Participations) tegning af værdipapirer udstedt af en anden statslig virksomhed (Air-France). Værdipapirerne var obligationer, der skulle tilbagebetales i aktier, og transaktionen måtte derfor anses for en udskudt forhøjelse af aktiekapitalen. I nærværende sag skulle det lånebeløb, der blev stillet til rådighed, derimod ikke varigt indgå i låntagerens kapital.

Lånets usædvanlige karakter

— Parternes argumenter

- 92 Sagsøgeren har anført, at det forhold, at lånet blev ydet individuelt og ikke som led i en godkendt støtteordning, viser, at lånet var af ekstraordinær karakter. Ifølge sagsøgeren skulle Kommissionen have taget hensyn hertil, og den burde have undersøgt, på hvilket internretligt grundlag beslutningen om at yde lånet var truffet. I nærværende sag er det endog et spørgsmål, om lovgivningen om støtte i regionen Flandern er blevet overholdt.
- 93 Kommissionen har anført, at denne argumentation må forkastes. Selv om det forhold, at det omhandlede lån er ydet individuelt, er et indicium for, at der var tale om støtte, kan det ikke på grundlag heraf fastslås, hvad støttebeløbet var. Endvidere tilkommer det ikke Kommissionen at tage hensyn til internretlige bestemmelser, på grundlag af hvilke den omhandlede støtte er ydet, ved udøvelsen af de beføjelser, den i henhold til traktaten har med hensyn til statsstøtte.

— Rettens bemærkninger

- 94 Sagsøgerens argument om, at Kommissionen ikke har taget hensyn til, at støtten ikke blev ydet som led i en godkendt støtteordning, må forkastes. Kommissionen har således taget hensyn til dette forhold i sin vurdering, idet det i kapitel VI i den anfægtede beslutning anføres: »Støtten er ikke omfattet af anvendelsesområdet for godkendte støtteordninger og skulle derfor have været anmeldt til Kommissionen i overensstemmelse med traktatens artikel 93, stk. 3.« Der er derfor ikke støtte for argumentet i de faktiske omstændigheder. Under alle omstændigheder er dette forhold uden betydning for, hvorledes den omhandlede statslige foranstaltning skal kvalificeres i relation til traktatens artikel 92, stk. 1.

- 95 Argumentet om, at Kommissionen ikke har undersøgt, i henhold til hvilken internretlig bestemmelse støtten er ydet, eller om støtten er lovlig i henhold til intern ret, må ligeledes forkastes. Det tilkommer ikke Kommissionen at vurdere, om støtte er lovlig i henhold til national ret, men i henhold til fællesskabsretten.
- 96 Anbringendet må derfor forkastes.
- 97 Kommissionens frifindelsespåstand tages herefter i det hele til følge.

Begæringen om fremlæggelse af dokumenter

Parternes argumenter

- 98 I replikken har sagsøgeren anmodet Kommissionen om at fremlægge en række dokumenter, der er nævnt i svarskriftet, men som ikke er fremlagt under nærværende sag. Sagsøgeren har fremsat begæring om, at Retten i medfør af procesreglementets artikel 64 og 65 pålægger Kommissionen at fremlægge dokumenterne, såfremt den måtte nægte at fremlægge disse uden videre.

- 99 De omhandlede dokumenter, hvortil der også i stort omfang er henvist i den anfægtede beslutning, er Kommissionens skrivelser til de belgiske myndigheder af 25. maj, 14. juli, 15. november og 6. december 1994, 1. februar, 2. maj og 13. juni 1995, de belgiske myndigheders skrivelser til Kommissionen af 3. august 1994, 23. januar 1995, 15. juni, 14. juli og 24. juli 1995 samt de »ønskede oplysninger«, som blev fremsendt sammen med disse skrivelser, aftalen mellem regionen Flandern og VLM af 17. december 1993 og stævningen i den sag, VLM har anlagt ved Retten den 27. november 1995.
- 100 Ifølge sagsøgeren er det nødvendigt, at disse dokumenter fremlægges for at sikre en retfærdig sagsbehandling.
- 101 Kommissionen har anført, at en begæring om oplysninger fra en udenforstående, som har interesse i sagen, kun kan tages til følge, hvis det er nødvendigt for prøvelsen af lovligheden af den omtvistede beslutning (den ovenfor i præmis 65 nævnte dom i sagen Skibsværftsforeningen m.fl. mod Kommissionen, præmis 199). Det kan ikke være tilfældet i nærværende sag, idet der ikke er tvist mellem parterne med hensyn til de faktiske omstændigheder, men kun med hensyn til den juridiske vurdering heraf.

Retten's bemærkninger

- 102 Det spørgsmål, der er forelagt Retten, drejer sig om, hvorledes den statslige foranstaltning skal kvalificeres i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1.

- 103 Sagsøgeren har ikke henvist til noget forhold, som viser, at de dokumenter, der begæres fremlagt, kan have betydning for afgørelsen af dette spørgsmål.
- 104 Endvidere er der ikke tvist om de faktiske omstændigheder, der skal indgå ved denne vurdering.
- 105 Endelig har sagsøgeren såvel under den administrative procedure som under nærværende sag udførligt redegjort for sit synspunkt om, at hovedstolen og ikke renterne skulle have været anset for statsstøtte i henhold til traktatens artikel 92, stk. 1. Selskabet har ikke redegjort for, hvorledes fremlæggelsen af de ønskede dokumenter skulle kunne gøre det muligt for selskabet på en mere overbevisende måde at argumentere for sit synspunkt.
- 106 Retten finder, at sagen er tilstrækkeligt oplyst ved sagsakterne, og at sagsøgeren ikke bedre vil kunne varetage sine interesser under sagen, såfremt de ovenfor i præmis 99 nævnte dokumenter fremlægges, hvorfor der ikke findes at burde træffes bestemmelse om den af sagsøgeren begærede foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse.

Sagens omkostninger

- 107 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da sagsøgeren har tabt sagen, dømmes selskabet i overensstemmelse med Kommissionens påstand til ud over sine egne omkostninger at betale Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Femte Udvidede Afdeling)

- 1) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

- 2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

García-Valdecasas

Tiili

Azizi

Moura Ramos

Jaeger

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 30. april 1998.

H. Jung

R. García-Valdecasas

Justitssekretær

Afdelingsformand

Indhold

Relevante retsregler	II - 761
Sagsfremstilling	II - 763
Retsforhandlinger og parternes påstande	II - 768
Formaliteten	II - 770
Spørgsmålet om, hvorvidt sagen kan antages til realitetsbehandling	II - 770
Parternes argumenter	II - 770
Rettens bemærkninger	II - 771
Spørgsmålet om, hvorvidt visse forhold, der er påberåbt i replikken, kan tages under påkendelse	II - 773
Parternes argumenter	II - 773
Rettens bemærkninger	II - 773
Realiteten	II - 774
Det første anbringende om tilsidesættelse af traktatens artikel 92, stk. 1	II - 775
Parternes argumenter	II - 775
Rettens bemærkninger	II - 776
Det andet anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten i traktatens artikel 190 .	II - 779
Parternes argumenter	II - 779
Rettens bemærkninger	II - 780
Det tredje anbringende om åbenbart urigtige skøn	II - 782
VLM's økonomiske situation	II - 783
— Parternes argumenter	II - 783
— Rettens bemærkninger	II - 784
Manglende garanti eller sikkerhedsstillelse	II - 785
— Parternes argumenter	II - 785
— Rettens bemærkninger	II - 785
Vederlagsfrit lån	II - 786
— Parternes argumenter	II - 786
— Rettens bemærkninger	II - 787
Lånets usædvanlige karakter	II - 788
— Parternes argumenter	II - 788
	II - 793

— Rettens bemærkninger	II - 788
Begæringen om fremlæggelse af dokumenter	II - 789
Parternes argumenter	II - 789
Rettens bemærkninger	II - 790
Sagens omkostninger	II - 791